

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken, Május 13-dik napján, 1814-dik esztendőben.

Olasz Ország.

Néhány Olasz, Német, Frantzia Országí 's Helvétziai közönséges újság levelek szerént, a' múlt Aprilis 20-ik és 21-ik napján szörnyű zenebena esett Majland városában. Ezt a' szomorú történetet a' Bécsi politikai újságok is, úgy mint a' *Bécsi újság*, az az ügy nevezett *Beobachter* vagy *Figyelmező* is noszasan leírtak, de nem olly világosan, hogy annak valóságos indító okát könnyen ki lehetne tanulni. — Én e' tárgyról mind az említett Bécsi, mind a' külföldi hitelesebb újságleveleket illendő figyelmetességgel megolvastván, ezt találtam valóságos okának: — Minekutánna *Napoleon* Frantzia Ex-Császárnak 's Olasz Országí Királynak azon méltóságtól lett megfosztatásának bizonyos híre Majlandba is eljutott volna; Aprilis 17-ik napján az oda való Senátus öszvégyült, 's annak néhány tagjai azt projektálták, hogy a' volt Vice Király *Eugéníus* *Napoleon* választassék Olasz Országí Királynak; sokan és talán többen amazoknál, ezt a' projectomot helybe nem hagyván, délután 3 órákor széllyel oszlottak. — Aprilis 23-ikán a' nemzeti képviselők is gyűlést tartottak, és a' voksoknak többsége szerént abban egyeztenék meg, hogy Párisba a' Szövetséges Fejedelmekhez Deputátusokat küdjenek, 's azok eleibe kö-

vetkezendő zikkelyekből álló dolgot terjesszenek: 1) hogy az Olasz Országí Státusok hagyattassanak meg eddig való állapotokban, és vagy Királysággá, vagy valamelly más és a' szövetséges Fejedelmeknek tettző nevezet alatt való szabados és mástól nem függő Státussá tétetődnek; — 2.) hogy annak határai annyira terjesztessenek, hogy a' mennyre Boróyának új politika erányúsága megengedi; — 3.) hogy adattassék annak szabad Constitutio, mellynek fundamentoma legyen a' hatalmának egymástól való elválasztatása, a' nemzeti képviselőknek arra való meghatalmaztatások, hogy törvényeket hozhassanak, és a' közönséges adót meg határoztassák; — 4.) A' nyomtatás és kereskedésbeli szabadság, és a' ministereknek számadásra való vonattathatások; — 5.) örökös monarchia igazgatás formája az elsőség jussa szerént, egy olly Fejedelemnek személyében állitassék fel, a' ki mind származása, mind maga tulajdonságai által mind azokat a' gonoszokat elfelejttesse, a' mellyeket az előbbeni kormányozás szült vala; — 6.) Hogy a' hadi fogságba esett Olasz Országí katonák szabadon leendő botsátatásokat esedezzenek.

A' ki rendelt deputátusok Aprilis 19-ik napját követett éjjel Párisba el is indultak, a' következő napon a' Senátus ismét gyűlést tartott. A' népnek fülébe

menvén a Tanátsnak végzése, és a Deputatusoknak Párisba való küldetése is nagyon felzendült, a gyűlés palotáját körül vette, és a Tanátsot a maga végzésének visszavételére kényszerítette. Midőn ezek tudniillik a Senátorok a gyűlést félbeszakasztván haza akartak volna menni, hármát kivéven közzülnök, mindeniket kifűtyölte a nép, de magokat még nem támadta; hanem csak szekereiket tartóztatta meg, és megvizsgálta, mellyikben ül a' financiára ügyelő minister *Pina*, a' kit a' zenebonáskodó kösség a' maga bosszúságának áldozatjává kívánit vala tenni, és tett is. Allig távozott el a' Tanáts, mikor már a' megdühödött nép a' palotára rohant, abban mindent össze tört, azután a' nevezett finantz minister palotája eleibe futott, annak ajtajait bétörte a' ministert rejtekhelyéből kihúzta, az ablakon kivette, minden köntösét rőlla letépte, szemeit kiszúrta, nyelvét szájából kihúzáván elvágta, 's végre nyakára egy kötelet kötvén mind addig hirtzolta az úttzakon, míg testéből a' lelke kiment. Így szokott az olly nép dühösködni, a' melly az ő hosszú ideig eltitkolt mérgét kiönti. Sem Napoleonról sem a' Vice Királyról semmit sem kívánt hallani. A' Majlandi dühösködő kösséghez sok dorongokkal, nyársakkal, botokkal, 's több e' féle öldöklő szerzőkkel felkészült falusi emberek is adták magokat, minden közönséges kassákat, tárákat kipredáltak, és ha Generál *Pino* le nem tsendesítette volna őket, sok embert megfosztottak volna életektől. — A' megöletett finantzminister *Prinanak* holt testét virattig hagyták az úttzán temetetlenül.

Végtere a' Majlandi Podesta, avagy Policia Minister következendő rendelést tétetett közönségesvé: 1) A' még a' szövetséges hadi seregektől el nem foglaltatott osztályokban, a' választó Gyülekezeteknek képviselőik Majlandban gyülekezzenek ösz-

sze. — 2.) Azoknak tagjai irás által hívatassanak meg, 's leg későbbben Aprilis 22-ik napjáig Majlandban legyenek. — 3.) A' városnak polgári Előjárói hólnapra gyűljenek össze, és valameddig a' környűállások kívánnják, maradjanak együtt. — 4) Minden kérő levelek a' Majlandi Podestának adattassanak bé, ő fogja azokat megvizgálni és elintézni; végre ő fogja azokat a' Választó Collegiumnak, mihelyest össze gyűlnek, által adni.

A' következett napon, úgy mint, Aprilis 21-ikén még nagyobb lármá volt, mellyre nézve következendő hirdetményt tétetett a' város előjárója közönségesvé: *Polgár társaim!* A' város fegyveres népének fő vezérévé én vagyok tétetve, a' ü tiszteleteteket a' közönséges jóra való fíradhatatlan vigyázat által akarom megérdemleni. A' békességnél és tsendességnél egyebet jútalomúl nem kívánok. Legyetek bizodalommal erántam, valamint én is bizodalommal vagyok hozzátok a' felől, hogy ti a' ti házaitoknál tsendesen fogjátok azokat a' végzéseket várni, a' mellyeket a' jelenvaló szempillantásban azok, kiknek szemeik ti reátok vannak függesztve, rendelni fognak. — *Majlandban* Aprilis 21-ik napján, 1814 eszt. osztályos Generális Gróf *Pino*.

Egy más hirdetményben azon erőlködik a' nevezett vár Kommandánsa, hogy *Lody* herceget a' kösségnek azon szemre való hányásaitól tisztíthassa meg, melly szerint avval vádolták őtet, mintha a' Tanátsnak végzéseiben ő is részt vett volna, holott tagadhatatlan dolog, hogy ő akkorágyba fekvő beteg volt, még pedig olly nehéz beteg, hogy a' pennát sem tudta volna kezébe venni. — Úgy tettett, hogy a' Majlandi kösség, a' 20-ik Aprilisi öldöklés után a' predáláshoz akart volna nyúlani, és mind a' vámtárákat, mind a' közönséges kassákat egészen kiüresíteni, a' melly végre a' körülbelől levő helységek-

ből, és a külső városokból már is sok parasztok gyülekeztek össze a városban.

A Majlandi Podestának az oda való tsendességet szerető polgárokhoz intézett hirdeteménye, mellyben a nevedkedő veszedelmet és azt is eleikbe terjesztette, hogy minekutánna a felháborodott község és falusi parasztok a közönséges kasszát és vagyont kipusztították volna, a magánosoknak vagyonaikat is el fogják prédálni, őket arra bírta, hogy a köz tsendesség meg háborítói ellen fegyvert fogjanak, és egy-néhány napok alatt 6000 fegyveres polgár állott ki a zenebonáskodó sok gyülevész népnek megzabolázására; az úttzakon fel s alá járó vigyázatok őket félelembé tartották, s a megháborított tsendességet helyre állították.

Aprilis 21-ik napján a polgári Előjárók össze gyűlvén a közönséges batorságnak és tsendességnek fenntartására nézve, egy nyolcz személyekből álló provisoria Kormányzékot neveztek ki, a kik közt volt General *Pino* is a városnak Komenzánsa, előülője pedig *Somaglia*. Ez a Kormányzék különbözőféle hirdeteményeket adott ki, egyikben arról tudósította a nemzetet, hogy a köz tsendességnek feno tartására nézve magát constituálta, a másikban, hogy a köz terhet, a menyire a jelenvaló környülállások engedik könnyebbíteni igyekezik; ismét a harmadikban, hogy a gonosztévőket érdemek szerint meg büntetni el nem mülattya; végtére, hogy oltsóságot fog szerezni, s ezek pedig mind olly hathatós eszközök, mellyek által a megkeseredett szívű köznepet leg hamarabb, s leg jobb móddal meg lehet engesztelni.

B é t s.

Valamiképen az el múlt tél szokatlan, rendkívül való és vége felé felette változó volt; úgy a jelen való tavasz is a maga

szokott tulajdonságát meg nem tartya, hanem hol hideg hol meleg, hol száraz hol nedves, hol tsendes hol szélveszes, sőt villámjárásokkal és ég dörgésekkel is fenyegette az élőállatokat. Az elmúlt Áprilinek utolsó, és a folyó Májusnak elsőbb napjai olly melegek és kellemetesek voltak, hogy azoknál szebbeket és jobbakat kívánni sem lehetett volna, és az alatt a mezők zöld köntösbe öltözni, az élő és gyümölstermő fák bimbózni, a szőlő termő hegyek is virágozni, és a hosszú s kemény tél alatt az odvas fádba el rejtveit madarak azokból kibújni, s kellemetes tsevegésekkel megvidítani kezdték. De ez a kellemetes tavaszi idő sokáig nem tartott, hanem az ég kárpitját sűrű felhők borítván be, hideg szeleket szültek, és negyed naptól fogva olly hideg idő jár, mint a millyen Februáriusban lenni szokott, és mind az őszi vetésnek, mind a szőlő termésnek, mind a gyümölstárnak ártott, úgyannyira, hogy a hóv esztendőhöz való reménységünk elenyészett, s a val együtt a kenyér megkissebbedett, a bor, a marha hús, és minden portéka ineg drágult, mellyek miatt a mustani Bétsi vásárra jó reménységgel ide jött kereskedők kéntelenek minden haszonvétel nélkül honnyaikba vissza menni.

A még most is Párisban mülató Fels. Urunk, a szövetséges armádáknak fő vezérjéhez Herczeg *Schwarzenberg* Cs. Kir. Feldmarsalhoz, és Hertzeg *Metternich* első Status Conferentiális és külső dolgokra ügyelő Ministerhez, illy tulajdon kezével írt kegyelmes leveleket méltóztatott küldeni:

Az elsőhöz: — Kedves Herczegem! Schwarzenberg! Azok a szolgálatok, mellyeket Kigyelmed nekem és a Státusnak a most végződött háborúban tett, a szövetséges hadi seregeknek Páris városa birtol-

kába való helyheztetése, által megkoronáztattak. Az én háladatosságomat ebben a fontos szempillantatban örömmel kijelentem Kigyelmednek, 's kívánom, hogy ezen jó indulatomnak Kigyelmed és maradékai eránt nyilván való próbáit is adhassam. Arra való nézve just adok arra Kigyelmednek, hogy a' maga született familiai tzi-merének első mezejében az Austriai czimernek közep vagy szívpaisát egy fennálló kardal együtt felvehesse. Egyszermind az én Magyar országomban egy uraságot ajándékozok Kigyelmednek, mellyeket mind maga Kigyelmed, mind első lineában lévő férfi maradéki örökösösen bírassanak, a' mellyről való donationális levelet, mihelyt elfog készülni, Kigyelmednek által adom. — *Költ Párisban Aprilis 21-ik napján, 1814. Ferentz.*

Az utolsóbbhoz. — Kedves Hercegem! A' múlt October hóznapnak elsőbb szerentsés napjaiban, a' Kigyelmedre bízott fontos dolgoknak hólts folytatásáért való háladatosságomnak közönséges próbáját adtam. Azon idő pontjától fogva minden Európa tsendességét és rendbe való hozatását tárgyazó igyekezetünket a' kegyelmes Isteni Gondviselés tsudállatosan megáldotta, és a' Kigyelmed együtt munkálódása által az elkezdődött munka olly meghatározott volt, hogy magamat kötelešnek tartom arra, hogy a' Kigyelmed hathatós szolgálataival megelégedésemnek újabb próbáit adjam. Arra való nézve megengedem, hogy Kigyelmed mind maga, mind minden egyenes lineában lévő maradéki, az Austria-Lotharingi tzi mert a' maga született familiaja tzi-merének első mezejébe örökre felvehesse. Egyszermind ajándékozok Kigyelmednek és egyenes lineában lévő minden férfi maradékiuak örökségül Magyar Országban egy uradalmat, a' mellyről szóló ajándékozó Királyi levelet, mihelyest elkészül, mingyárt által adom Kigyelmednek. —

Költ Párisban, Aprilis 21-ik napján, 1814. Ferentz.

Frantzia Ország.

XVIII. Lajos Király, a' múlt Aprilis 30-ik napján a' *Compiégnei* Királyi kastélyba szerentséssén meg érkezett, kinék tiszteletére a' Beneventi Herczeg, és minden Párisban lévő Fr. Marsalok mingyárt oda mentek, a' kiknek képekben a' Neuchateli Hertzeg mélységes alázatossággal megköszöntötte a' Királyt; a' melly beszédjét alább közlöm a' Magyar Kurir tisztelt Olvasóival.

Azon új-Constitutióra, mellyet a' Fr. Megtartó Tanács a' Napoleon uralkodó székéből való levettetése után mingyárt készített, helybe hagyott, és 18-ik Lajoshoz két Deputátusok által Anglia Országba küldött, következőképen felelt az új Király Május 2-ik napján St. Quentinben, Picardiának nevezetes városában: *Lajos* Isten kegyelmességéből Frantzia Orzági és Navarrai Király, mind azokat, a' kik ezt olvassák, kegyelmaessen köszöntjük: A' minket szerető nép által a' mi őseinknek Királyi székibe vissza hivatatyán, 's annak a' nemzetnek szerentsétlensége által megtanítatván, semmit sürgetőbb dolognak nem tartunk; mint azt a' költsönös bizodalmat, melly által a' mi tsendességünk és az ő javok állandóvá tétetik, tartóssá teni.

„Minekutánna mi azon Constitutziónak rövid summáját, mellyet a' Frantzia Tanács maga 6-ik Aprilisi ülésében javaslott vala, figyelmetessen megolvastuk volna, meg győzetteitünk arról, hogy annak fenekitélei helyesek, de hogy annak számos tikkelyei nyilvánvaló jelei legyenek annak a' nagy sietőségnek, mellyel azok készítették, 's ezen okra nézve jelenvaló formájokban a' Statusnak fundamentomios törvényei nem lehetnek. — Arra való néz-

ve magunkban meg határoztuk, hogy szabad Constitutiót állítsunk fel. De mivel azt is akarjuk, hogy azon Constitutio böltsen készíttessék el, és mivel azokat, a' mellyek sarkalatos jobbitások nélkül szü- kölködnek, el nem fogadhattuk, tehát a' jövő Junius 10-ik napjára a' megtartó és törvénytevő Tanácsokat egybe fogjuk hívni, s magunkat arra ajánljuk, hogy mi azon plánumot, mellyet az ő közölők vá- lasztataudó Commissioval együtt mi készí- teti fogunk, előtökbe terjesztyük, és ezen Constitutio mellett, következő fenek- tételt fogunk tartani:

A' jelenvaló képviselői igazgatás for- mája azon módon fog megmaradni, a' mint most vagyon, két kamarára osztva, tudni- illik 1.) a' Tanács Kamarájára, és az osz- tályokbeli deputátusoknak Kamarájára —

2.) A' közönséges adókat csak a' nem- zeti képviselők határozhatták meg —

3.) A' közönséges és személyes sza- badtság megtartatik. —

4.) A' könyvnyomtató műhelyek il- lendő tekintetben tartatnak, úgy mindaz- által, hogy a' közönséges tsendesség fen- tartására nézve tételt intézetek meg mar- adjanak. —

5.) Az isteni tiszteletben való szabad- tságért a' kezesség felváltatik. —

6.) A' tulajdonosság sérthetetlenül és szentül megmarad, a' nemzeti jószágoknak eladatása meg nem másoltatik. —

7.) A' ministerek számadására húzat- hatók, és az egyik törvénytevő Kamarától bírák eleibe idézethetők, a' másiktól meg- idézethetők. —

8.) A' Bírói hivatalokat el nem lehet vesztetni, és azoknak gyakorlása másoktól nem függő. —

9.) A' Státus adósságáért a' kezesség felváltatik; a' katona penziók, grádusok, méltóságok megtartatnak, úgy szinte a' ré- gi és új nemességek is. —

10.) A' betsület legiója, mellynek tzi- merét mi fogjuk meg határozni, meg ha- gyatik. Minden Frantzia just tarthat a' polgári és katona-tisztségekre. —

11.) Végezetre senkit sem kell az ő értelméért, és maga meghatározásáért nyug- hatatlankodtatni.

*Költ St. Quentben Május 2-ik nap-
ján, 1814 eszt. Lajos.*

Midőn 18-ik Lajos Király, Aprilis 29- ik napján, esteli 6 órakor Compjgnibe kö- zönséges pompával bement volna, a' Pá- risi lovas gárdisták vezették be Eő Felsé- gét, a' Fr. Marsalok pedig, hogy hódolá- sokat mélységes alázatossággal meg tehes- sek, a' Kir. várba bekísérték. Míneután- na őket a' Király elakarta volna fogadni, eleibe betsáttattak. — A' Neuvchatei her- czeg (Marsal Berthier) így szólt Eő Kir. Felségehez:

„Felséges Uram! 25 esztendeig tar- tott háborgások és hányattatások után is- mért arra az uralkodó házra bízta a' Fran- zia nemzet a' maga boldogságáért való gondviselest, melly egész nyoltz századig, mint minden uralkodó házak között leg- öregebb, uralkodott vala. A' Frantzia Mar- salok mint katonák és polgárok szíveknek minden érzékenységei által fel indítván készek ezt a' nemzet akarattya szerént esett nagy változást gyamolítani. A' jövődő időkhöz való bizodalom, a' szerentsétlen- ség közt mutatott nagy lelkűségnek tsu- djállása, sőt az elmúlt időkiől való emlé- kezet is nagy kívánságot gerjesztenek a' Fr. Katonaságnak ezen régi fényességének és nagyságának fenntartására, mellynek maga Kir. Felséged is szemmel látó tanúja volt a' maga útján. Az ő háládatosságok- nak nyilván való kijelentését eleve meg- mütatták. Lehetetlen azon való örömök- ket leírni, midőn hallották volna, hogy Felséged a' maga szerentsétlenségéről egész- len elfelejtkezvén, régtől fogva csak a'

Frantzia fogoly katonákkal bajoskodott. Mindegy, így szóllott a' nagy lelkű Sándor Császárhoz, akárki zászlója alatt szolgáltak ezek a' 150000 fogoly katonák, ők ugyan szerentsétlenek, én mindazáltal most is úgy nézem őket, mint tulajdon gyermekeimet. — Mellyik Frantzia nem szemlélhetné ezen nevezetes szóokban a' Nagy *Henriknek* véit. Valamint ez, úgy az ő Felsőé fia is azért jött, hogy minden Frantziákat egy fámiliává tegyen. Felsőé Király, a' Felsőé ármádái, mellyeknek szószólói most a' Marsalok, szerentsésségeknek tartják magokat, hogyha ők az ő Felsőé eránt való szives hajlandóságokat és hívségeket nemes erőlködéseik által megmútathatták.

Ezen beszédre szívreható szókkal felelt a' Király, 's örvendett, hogy a' Fr. Marsalokat láthatta, azt mondván, hogy azon szeretetekre 's hívségekre támaszkodik, mellyet a' Fr. ármádái képében előtte Rinyilatkoztattak. Minden Marsalt megneveztetett maga előtt. — Minekutánna Eő Felsőé velek nyájasan és tellyes tisztelettel beszélgetett volna, noha a' köszvénybe szenvedett, még is mindazáltal felállott, és azon szempillantatban, mellyben fő tisztviselői hozzá közelgettek volna, a' két leg közelebb állott Fr. Marsalnak kezeit meg fogta, és szíve tellyességéből így szóllott hozzájuk: — „Marsal Uraim! mindenkor Kigyelmetekre támasztom magamat, lépjenek Kigyelmetek hozzám közelebb. — Mindenkor Frantzia módra gondolkoztak; reménylem, hogy Frantzia Országnak a' Kigyelmetek kardjára többé szüksége nem leszen s. a. t.

Spanyol Ország.

VII Ferdinánd Spanyol Király, még Aprilis 6-ik napján meg nem érkezett, de ott is tudva volt, hogy Eő Kir. Felsőé Reusz, Tarragonia, Lerida, Ternel, és Valencia városokon által útazott, mellyre nézve az Anglus és Portugallus követek Eő Felsőének tiszteletére Valenciába eleibe útaztak.

A' Spanyol Országi Corteseknek (nemzeti képviselőknél) Aprilis 4-ik napján volt gyűlésében General *Coponsnak* egy 30-ik Mártziusi levele olvastatott el, mellyben azt jelentette, hogy maga a' Király és Don *Carlos* testvér öttse tökéletes jó egészségben vannak, de hogy Don *Antonio* testvér öttse Mataroban megbetegedett ugyan, mindazonáltal az ő betegsége nem veszedelmes, és nem olly, hogy a' Királyi Háznak és az Országnak nyughatatlanságot okozhatna, és hogy az Udvari Orvosok azal biztattyák Eő Kir. Herczegségét, hogy Aprilis 1-ső napján Madrid felé való útját bizonyosan folytathattya. Ezen egy részről szomorú, más részről örvendetes hírhallásra azt végzették a' Cortesek, hogy a' Kormányzéseknek magok azon való szomorúságokat kijelentsék.

E' meglévén arról tanátskoztak a' Cortesek, mit végezzenek a' Királyi Fámiliának tartásáról 's azt határozták meg, hogy a' Királynak esztendőnként 40 milliom reált adjanak (egy reál a' mi pénzünk szerént ötödfél forintot teszen) és királyi udvarának tartására 60 milliomot, minden Infánsnak, az az, Kir. Printznek udvarával együtt 150 ezer aranyat.

Május 11-dik napján adtak 100. Forint Huszas pénzért 211 3/8 forintot Vallótórtédulában.